

מסורת הש"ס

(א) [ר"ה כח:] (ב) מנחות
לו; (ג) זבחים קו; כריתות
ב; (ד) מכות יג; שבועות ד.
לו. סוטה ה. ע"ז נא; זבחים
קו. מנחות מט; (ה) יומא פא.
מנחות לו; (ו) מנחות לו;
(ז) [זבחים יט:] (ח) [זבחים
מד:] (ט) וע"י ירושלמי
זבחים פ"ג ה"ג, (י) ר"ה לג.

תורה אור השלם

1. וְשִׁמְרֶתָ אֶת הַחֻקִּים
הָזֶה לְמוֹעֵד מִמֶּנִּים
יְמִימָה:
שְׁמוֹת יג י
2. וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל
יָדְךָ וּלְזִכְרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ
לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יי
בְּפִיךָ כִּי בְיַד חֻקָּה
הוֹצֵאָךְ יי מִמִּצְרַיִם:
שְׁמוֹת יג ט

הגהות הב"ח

(א) גמ' ודילמא סבירא
ליה לילה: (ב) רש"י ד"ה
ואיכעית אימא אי סבירא קן
אי שמעינן דלכויל עמלא:
(ג) ד"ה מחזורתא וכו'
דקא מיפלגי: (ד) ד"ה שבת
גמי וכו' דמההירא קרא:
(ה) תוס' ד"ה מיכל וכו'
וכיין דלא מייכוונה וכו':
(ו) בא"ד דטעמא למ"ד
דלית ליה רשות משום:

מוסף רש"י

הִישָׁן בְּשִׁמְיָו בְּסוּכֹה.
 שָׁלַח שָׁמוֹ מַזְמֵר, יִלְקֹחַ.
 שֶׁחַי מוֹסִיף מִן מַטֵּה.
 וְעוֹבֵד מַשּׁוֹס בִּן מוֹסִיף.
 (חֲבִיב, חֲבִיב). אֵלֶּה לְעִנְיָן
 סִפְּתָה בְּלִבְדִּי, וְהִנֵּה אֶתְּמַר
 עֲשֵׂה פֶסַח מִשְׁנֵה לְשָׁנָה
 (מִתּוֹחֹת 17:2). תִּגְדֹּן הַפֶּסַח
 וְהַמִּילָה לְצוֹרֵת עֲשֵׂה.
 בְּפִיק לְדִכְרוֹת דִּקְשֵׁי
 לְיָיִן כְּרוֹתוֹת לְהַחֲמִיד
 עֲלֵיהֶם מַחֲלָה, וְקִמְי
 וְהַפֶּסַח וְהַמִּילָה כְּרוֹת שְׁלֹמֶה
 עַל מַזְמֵר שֶׁחַי הָיָה בָּהֶם
 וְאֵין חֲיִימֵי מַחֲלָה עַל
 שְׁנֵתָהּ, וְהַמִּילָה חֲרִיב בָּהֶם
 אֵלֶּה עַל לֹא וְהִנֵּה דְרָכֵינוּ
 (יִקְרָא 7:2) אֲשֶׁר לֹא
 תַּעֲשִׂינָה (בְּרָחִים 17:2).
 הַשְׁמֵר לְדֹאֵר לֹא.
 הַשְׁמֵר דְּרָכֵינוּ בְּמִלְחָה
 דְּמוֹה לְרִמְחָנָה לֹא עֲשֵׂה,
 לִמְדָה גִּמּוּר לְלֹקוֹת, כִּגוֹן
 (דְּרָכֵינוּ 17:2) הַשְׁמֵר בְּנֵגֶד
 הַרְעִי, וְהַמִּילָה שֶׁל יִקְוֶה
 בְּהִמָּה, וְהִנֵּה (שְׁמוֹת 17:2)
 הַשְׁמֵר לָךְ פִּן תְּכָרוֹת בְּרִית
 וְגוֹ, אֲבָל הַשְׁמֵר דְּעֵשֶׂה
 כִּינֹר הָיָה מִשְׁמֵר שְׁמֹר
 לְעֹשֶׂת תַּפְלִיץ, עֲשֵׂה הָיָה
 (מִתּוֹחֹת 17:2).

כמוסיף על המצוה ללילה וזמן תפילין הוא ורבנן הוא דגורר שמא יפוח כשהוא יסן: ומדינה לה"ק וזמן ספילין. אלמא לא דריש מימים ימימה למעוטי לילות דמוקים לקרא בפסח: שבת נמי וזמן ספילין הוא. (י) מההוא קרא גופיה ממעט שבת: ודילמא סבידא אלת נילא וזמן ספילין. ללא דריש מימים ימימה לענין תפילין אבל שבת לאו וזמן תפילין הוא ונפקא ליה מזהיה לך לאות כדנפקא ליה לר"ע לעיל דמוקי מימים ימימה לפסח ללא ממעט לילה מימים וקא ממעט שבת מזהיה לך לאות: דא כושי. דא שאל כדכתיב (פסלים י) על דברי כוש בן ימיני דהיינו שאל כדאמר' באלו מגלחין (מ"ק דף טו:). ולא מיהו דא חכמים. דהוי כתוספת על דברי תורה שפטרה נשים ממצות עשה שהזמן גרמא: כל יום. בן ארמית: בן אלא הזמן גרמא. אלמא מצות תפילין כל עשה גם בלילה גם בשבת דאי מפסקת חד הוי להו וזמן קבוע:

דילמא סבר דה בר' יוסי דאמר נשים סומכות רשות. מכ דפטורות כמו מיכל בת שאול שהיתה מסתמא גם מצד כר' יוסי דתרווייהו ואע"ג דסתם ממנ' דאין מעבדין את הה בסמוך אפ"ה מעשה רב דמיכל בת שאול ואשתו של יוסף ועוד לעשות להם נחם רוח ועוד הדיא רחיה מהא דאמר רב יונה ועוד עבדינא יומא טבא לרבנן דלא מפקדינא ועבדינא כו' ואם

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

צו.

ה א מ״י פ״ד מהל' תפילין הלכה י סמג
עשין כל טו״ש ע״א ח״ס ס״י
ל עש״י ב:
ו ב מ״י וסמג שס טור
ש״ע ח״ס ס״י לא סעף
א:
ז א מ״י פ״א מהל' קרבן
פסח הלכה א סמג עשין
רכג:
ח ד מ״י פ״א מהלכות
מילה הלכה א סמג
עשין כח טו״ש ע״ד ס״י
רס:
ט ה טו״ש ע״א ח״ס ס״י לא
סעף ג דגה״ה:

רבינו חננאל

איבער דאמיר בילד ערליכע
[לצאת] אלס בעי חנוכה
ובלעבדור משום כל זמן תפילין
פלגין. תנא קמא ספיקא
לעבור משום כל זמן תפילין
אלס בעי כוונה, ורובין
נגמליאן דער סברא איבער
עד שיחכונו לעבור.
ואביעית אימא א' סבירא
ל' דשבת זמן תפילין
ספר אחוה זמן תפילין
היא [דכ"ט] אלס לצאת
אלס לעבור ולא בעי
כוונה, והכא בלעבדור ספיקא
בזמנה פלגין. א' הכי
ל' מאיר דאמר שבת
לאו זמן תפילין
אלס לצאת ולא לעבור
ולא בעי כוונה, תפילין
א"ע"פ שאינו מתכוין לא
לצאת ולא לעבור אידי.
שבת זוג אחד חסיד.
זמן הישן בשמיני בסוכה
ילקח שעבר על הסוכות
תשבו שבת ימים, וספיקא
ימים שבת. ה' ה' ה' ה' ה'
שלא תתכוון לעבור.
מאיר מחזירתא דרשב"ן
מקרא, ומתני' דלא כר'
מאיר. מאן תנא הוא
דסבר שבת זמן תפילין
היא ר' עקיבא חסיד.
התניא ושמרת כו', עד
אלא לפסח בלבד, וספיקא
תפילין אפילו בליל
וימים טובים. ורשב"ן
אלא דאמר שבת
וכריתתא וספיקא
פרק א' הפסח והמילה
מזות עשה, חן דלא
כר' חסיד.
לאו, כיון דאמרינן
לפרשה זו בפסח דכתיב
הי, ושמרת, וספיקא
לאו היא. כ' אבין אידי
אלעאי. הנה ג' פסח
יש בו לאו. ורשב"ן
עקיבא סבר שמירה לאו
לאו. והיא שמירה
דעשה שבת. וסבר ר'
עקיבא שבת זמן תפילין,
והתניא כו'. ותבדיר כ'
ר' עקיב' סבר שבת לאו
זמן תפילין היא, דשבת
גופה את היא. אבל
זמן תפילין היא.
מקראם פרשה זו כולה
כפסח נאמרה. ואחין
למפסח ד' תנן הוא
סבר שבת זמן תפילין
היא. מדקתני (נוצר)
יניצור' בלילה צה חולין
וצה מניח. ש"מ דלילה
לאו זמן תפילין היא
ליה. ורובין לאו דוקא.
אלא היא אתה ואתה
מיכל בת שאול היתה
מנחת תפילין (בלילה)
ולא מנחת ב' חמשים.
אלא מיטות דסביר תפילין
צמדת עשה ולא
גזרתה. כלומר זמנה
בכל יום ואפי' שבת
וימים טובים, לפיכך לא
היו חסידים, ש"מ
דשבת זמן תפילין סבירא
לזר. ורובין, ורובא
ממיהם סבירא ליה.

ימים ובו פרט לשבתות ו"ש. נראה דלדדש' לללות על ידך דבסמוך קא סמך ולכאורה לין להיה מפילין בחור"מ שא"ל לות לאסור במלכא דבר שאינו אבד ועוד דחייב צבוקה צחג ופסקא אסור צבכילת דמן פסקו לגבית דגלות אצל צירושלמי (פרק אלו מגלחין הלכה ד)

משמע לזרין להניח דברים ההוא גברא
דאזד תפילין אחא לקמיה דרב חננאל
שדריה לקמיה דרביה זב בר חנה
אמר ליה לפרא זיל הו זיל תפילין
ואת כתוב לך דתנא כותב אדם
תפילין לעצמו אחא לקמיה דרב א"ל
זיל כתוב ליה להדיא מתני' פליגי
עליה דרב כותב אדם תפילין לעצמו
אבל לאחרים לא רב פתר להניח
פירוש מעמיד המשה שרצה להניח
לאחר המועד אבל לזרין המועד יכול
לכתוב אף לאחרים וכן מועד
עוד מצינו ראה מספ"ק דביצה
(דף טו.) גבי משלחין תפילין:

החוקה הזאת למועדה
ושמרת את החוקה הזאת.

א לילות מימים - ולא
ת יומים טובים דברי
יבא אומר לא נאמר
סס בלבד ואלא הא
מצות עשה לימא דלא
בכיון דמוקי לה בפסח
אבן א"ר אילעאי
רבי אילעאי כל מקום
מינו אלא בלא תעשה
השמר דלאו לאו
רבי עקיבא שבת
ה"נ איהו דלא

השומר דעשה עשה. ואפי' ר' יוחנן לאמר דהקומץ

רצה (מנחות דף י"א:) השמר דעשה נמי לאו הוא ולהכי המניח תפילין אחר שקיעת החמה עובר בלאו מודה הוא שאם לא הניח ביום שאינו לוקא לדעוין הנחת היום השמר דעשה עשה הוא כמו לענין עשיית פסח דאמר הכא דהוי עשה משום דהוי קום עשה ודוקא לענין הנחת תפילין צלילה קאמר ר' יוחנן דלאו הוא דהוי כמו השמר בנגע הצרעת דחשיב ליה לאו צפ"א אם לא הביא (שבת דף קל"ב:) אפי"ג דכתיב לשמור ולעשות משום שפירשו לאו הוא השמר שלא תקון:

מִיבֹרֶה בַּת כּוֹשִׁי הִיטָה מִנַּחַת
תְּפִלְיִין. צִפְקִימָא וְרַבֵּי
פִּיכָּי (ט' ד'ר') חֲזָקִיָּה בָּשָׂר ר' אֲבָהוּ אָמְרוּ
אֲשֶׁמוּ שֶׁל יוֹנָה הוֹשַׁב מִכָּל בַּת כּוֹשִׁי
כְּרִבִּי

מיחו זה חכמים מה שפי' בקונטרס דאי מלות עשה שהזמן גרמא הוא היו מוחין בידה שגראה כמוסיפה אין נראה לריי' דהא ר' יהודה ית ליה נשים סומכות רשות ושמעין ליה צפי' דסוכה (דף ג:) דאמר הילני המלכה היתה יושבת בסוכה וז' בנייה ומיהו ליי' נישב דמשום בנייה היתה יושבת ולא מיחוי ככל תוספי' אי נמי משום דשמעין ליה לרבא בפרק רהבוי' צ"ד (דף טז:) לעבור שלם בזמנו צעי כוונה ולגבי אשה דלא מייחבא הוי בשלם בזמנו ^(א) דכין דלא מייכווי לה לא עברה אך נראה דחוק וגראה לפרש דטעמא למי' ^(א) דלא הוי רשות משום דתפילין לריי' גוף נקי וגשים אין זריות ליהרר ועלייה לרגל משום דמיחוי כנציאה חולין לעזרה או משום ראיית פנים עזורה שלא לזוך ותקיעת שופר וסמיך נמי דמעבדין למאן דלית ליה רשות לאו משום דמיחוי אלא משום דתקיעה מלאכה דרבנן היא כדאמר בפ' כיסוי הדם (מס' דף קמז:) דאין וולדה דוחה שבת וסמיכה אפי' בזה צד דמיחוי כעבודה בקדשים:

אֲרִי' דְמוּת לְנָשִׁים לְבָרֵךְ עַל כָּל מִצְוָה עָשָׂה שְׂחֹמֶן גִּרְמָא אֲעִי' א
ת' אֲעִי' דְרִימ' ור' יְהוּדָה פְּלִיגִי עֲלֵיהּ דְאֲמַר בְּסֻמּוֹן קִימָא לִן
וְקוֹמַת מִלְתָּקוּעַ' לָא כר' יוֹסִי דְמִשְׁמַע הָא נָשִׁים מַעֲבִדִין דְאֲמַר
ז' דִּרְכָּא אִין דּוֹרְשִׁין (מַגִּיד דף ע"ז) דְהִבְדִּילוּהוּ לְעוֹרֹת נָשִׁים כְּדִי
ז' ק' הַחֹלֵל מִשְׁעָרָא מֵאֵן דְאֲמַר לִן הַלְכֵה כְּרִי יְהוּדָה
קוֹס שְׁפֹטוֹר וְעוֹשֶׂה לְבָרֵךְ אִם כֵּן אֲמַי קֹאמַר דְהוּא

עציד